

МАТИЦА СРПСКА
ОДЕЉЕЊЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК
ЗБОРНИК
МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА СЛАВИСТИКУ

Покренут 1970. године
До књ. 25. (1983) под називом *Зборник за славистику*

Главни уредници
Од 1. до 43. књиге др Милорад Живанчевић,
од 44. до 53. књиге др Миодраг Сибиновић,
од 54—55. књиге др Предраг Пипер

Уредништво
др Мирјана БОШКОВ, др Петар БУЊАК,
др Дојчил ВОЈВОДИЋ (секретар Уредништва), др Маја БУКАНОВИЋ,
др Корнелија ИЧИН, др Љиљана ПЕШИКАН-ЉУШТАНОВИЋ,
др Људмила ПОПОВИЋ, академик Зузана ТОПОЛИЊСКА,
др Михал ХАРПАЊ, др Вјачеслав ОКЕАНСКИ

Главни и одговорни уредник
др ПРЕДРАГ ПИПЕР

ISSN 0352-5007 | UDC 821.16+811.16(05)

ЗБОРНИК

МАТИЦЕ СРПСКЕ
ЗА СЛАВИСТИКУ

80

НОВИ САД • 2011

МАТИЦА СЕРБСКАЯ
ОТДЕЛЕНИЕ ЛИТЕРАТУРЫ И ЯЗЫКА

МАТИЦА СРПСКА
DIVISION OF LITERATURE AND LANGUAGE

СЛАВИСТИЧЕСКИЙ СБОРНИК
REVIEW OF SLAVIC STUDIES

80

НОВИ САД

САДРЖАЈ — CONTENTS — СОДЕРЖАНИЕ

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Paul Wexler, A covert Irano-Turko-Slavic population and its two covert Slavic languages: the Jewish Ashkenazim (Scythians), Yiddish and „Hebrew“	7
Слободан Павловић, Елементи неконфигуративне синтаксе у старим словенским писменостима	47
Марија Котова, Анна Сергеева-Клятис, Олег Лекманов, Первый этап „Дела об Уленшпигеле“: попытка экспертизы (глава из ненаписанной биографии О. Э. Мандельштама)	63
Љиљана Ћук, Портрет душе и времена: темпоралне фигуре у Набоковљевом <i>Дару</i>	83
Mateja Pezdirc Bartol, Simbolne razsežnosti motiva hrane v treh slovenskih dramah	95
Лидија Аризанковска, За партикулите (врз примери од македонскиот и словенечкиот јазик)	107
Милена Јакић, Нада Шева, Квантитативно испитивање декомпонованог / перифрастичног предиката у српском језику	117
Драгана Поповић, Прагматичко-семантичка анализа говорног жанра савета (на материјалу руског и српског језика)	137

ПРИЛОЗИ И ГРАЂА

Предраг Пипер, Говор предака: о романима Мира Вуксановића, <i>Семол̑ гора, Семол̑ земља, Семол̑ људи</i>	165
--	-----

ПРИКАЗИ

<i>Теорија дијахронијске лингвистике и истражување словенских језика</i> . Ур. Јасмина Грковић-Мејдор, Милорад Радовановић. – Београд: САНУ, 2010 (<i>Стефан Симојановић</i>)	171
Зборник у част Аде Видовић Муха (<i>Slavistična revija</i> , 2010, letnik 58, 1, 1–187 стр.) (<i>Предраг Пипер</i>)	174
Портрети према (не)постојећим моделима (<i>Ликови усмене књижевности</i> , уредник Снежана Самарџија, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2010) (<i>Драгољуб Перих</i>)	176

Зоја Карановић, Јасмина Јокић. <i>Смеховно и еројско у народној култури и њезији</i> , Филозофски факултет, Нови Сад, 2009. (<i>Вања Прсиојевић</i>)	180
Руселина Ницолова. <i>Българска грамајика. Морфологија</i> . – София: Универзитетско издателство „Св. Климент Охридски”, 2008. – 524 с. (<i>Предраџ Пијер</i>)	182
Б. Ю. Норман. <i>Лингвистическа ѓрагмајика: На мајериале руского и других славјанских језыков</i> . – Минск: БГУ, 2009. – 184 стр. (<i>Предраџ Пијер</i>)	185
<i>Косово и Мејхоѓија у цивилизацијским ѓоковима: међународни ѓемајски зборник</i> . Књ. 1. (Језик и књижевност). Ур. Драги Маликовић, Софија Милорадовић. – Косовска Митровица: Филозофски факултет, 2010. – 405 стр. (<i>Предраџ Пијер</i>)	187
Јурико Канѓко. <i>Начинајельносѓъ в сисѓеме асѓеќиѓуальных значений в русском језыке в сравнении с јајонским језыком. Ојыѓъ сојосѓаивѓельного анализа језыковых карѓијн мира</i> . – Токио, 2005. (<i>Милена Ивановић</i>)	194
Јелица Стојановић. <i>Пуѓевима срѓскоѓ језыка и ћирилице</i> . – Београд: Издавачки центар Матице српске – Друштва чланова у Црној Гори, 2011. – 243 стр. (<i>Ружица Фармаковски</i>)	197
Радојка Цицмил-Реметић. <i>Тојонимѓија Пивске ѓланине</i> . – Београд: САНУ / Одељење језыка и књижевности, Одбор за ономастику (Библиотека Ономатолошких прилога. Књ. 1), 2010. – 354 стр. (Мирјана Петровић-Савић)	200
Радмила Жугић. <i>Исказивање ѓенијивних значења у ѓовору јабланичкоѓ краја (у свејлу ѓризренско-ѓимочких ѓовора као целине)</i> . – Београд: Институт за српски језык САНУ, 2010. – 226 стр. (Бранкица Марковић)	202

БИБЛИОГРАФИЈА

<i>Ивана Сјасојевић</i> , Проучавање словенских књижевности у Србији, Црној Гори и Српској у 2008. години	205
Регистар часописа	349
Списак сарадника	351
Упутство за припрему рукописа за штампу	353

На крају књиге, од 329. до 354. стране, под насловом Прилози, донето је близу 50 фотографија. Оне, поред исцрпног језичког описа топонимије, и визуелно употпуњују слику Пивске планине.

Системско бележење и обрада микропонима истраживаног подручја имају вишеструк значај. Кроз ономастикон Пивске планине, потврђује се континуитет живота и привређивања на овим врлетима од античких времена до наших дана. На основу забележених топонимијских података, може се реконструисати материјална, а делом и духовна култура Планинштака. Топонимија је „испричала и од заборавачачувала прошлост Пивске планине“.

Мирјана Пејровић-Савић

UDC 811.163.41'282.2'366.543(049.32)

Радмила Жугић. *Исказивање љенићивних значења у љовору јабланичкољ краја (у свейлу љризренско-љимочких љовора као целине)*. – Београд: Институт за српски језик САНУ, 2010. – 226 стр.⁴

Трећа монографија Радмиле Жугић⁵, научног саветника у Институту за српски језик САНУ, садржи следећа поглавља: *Предљовор* (13–14), *Увод* (15–28), *Исказивање љенићивних значења* (29–165), *Закључна размайрања* (166–184), *Тексћови* (185–207), *Резиме* на српском (208–211) и руском језику (212–216), *Љићерајћура* (217–221), *Скраћенице* (222–223) и одељак *О аућору* (225–226).

Монографија је плод дугогодишњих ауторкиних теренских истраживања јабланичког говора, а темељи се на богатој и аутентичној дијалекатској грађи, као и на подацима из литературе, коју чине релевантне монографије и прилози о појединим призренско-тимочким говорима. Опредељење за истраживање еквивалената генитивног падежног облика произилази из, како сама ауторка наводи „семантичке комплексности овог падежа којим се могу изразити централна синтаксичка значења, обима функција које он може вршити, као и великог инвентара предлога који се везују за генитив, односно за општи падеж у генитивној функцији“ (13).

У *Уводу* (15–28), кроз посебне одељке, ауторка нас упознаје са географским положајем јабланичког краја, етничким саставом становништва (што се може видети и на приложеној карти јабланичког краја), дијалекатским одређењем и досадашњим проучавањем говора јабланичког краја, као и са циљевима истраживања, методологијом рада и напоменама о аналитичком типу дефлекције и општем падежу, који је у овом говору „преузео функције и значења свих зависних падежа који се формализују или беспредлошки употребљеним ОП⁶ (ређе, нпр. уз квантификаторе), или далеко чешће синтагматским конструкцијама од предлога и ОП“ (26).

Поглавље које следи *Исказивање љенићивних значења* (29–165) започиње општим напоменама о генитиву (29–31) где се наводе разлози због којих се кренуло у истраживање баш генитивних значења, затим следе ставови реномираних синтаксичара Милке Ивић и Казимјежа Фелешка о овом падежу и на самом крају су представљени циљеви који се, анализом грађе, настоје остварити, а они су: 1. утврђивање основних генитив-

⁴ Прилог је настао у оквиру рада на пројекту *Дијалектјолошка истраживања српскољ језичкољ љросћора* (178020) који у целини финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

⁵ Ауторка је и лексикографске монографије *Речник љовора јабланичкољ краја*, која је објављена у издању САНУ и Института за српски језик САНУ у Београду, 2005. године и коауторка (са Станом Смиљковић и Славком Стојановић) монографије *Насћава српскољ језика на дијалекатјском љодручју*, у издању Учитељског факултета у Врању, 2009. године.

⁶ ОП = општи падеж.

них значења и 2. утврђивање морфосинтаксичких средстава којим се генитивна значења реализују у говору јабланичког краја. Након тога, као посебни одељци, представљени су: 1. *Еквиваленци адноминалног беспрелозшког зенишва* (31–40), у оквиру којег ауторка прати *Исказивање посесивних значења еквиваленцима адноминалног беспрелозшког зенишва и зенишвних синџама с прелозима* ОД и У, у јабланичком говору и закључује да се „за исказивање посесије, припадања, порекла и потицања, потом односа дела према целини и квалитативног генитива користе посесивни придев (*Миланове ћерке*), партитивно-посесивна допуна у општем падежу уз квантификатор (она је добила *дел имање*) и прелозшко-падежне синтагме ОД/ У/ С/ САС/ СБС + ОП у функцији генитива“ (тој ми је... *ош сесиру* ћерка, тој једно мушко у *тири сесирци*, младић с *крашк*, *почишану косу*) (39); 2. *Еквиваленци паритивног беспрелозшког зенишва* (40–54); 3. *Еквиваленци адвербалног беспрелозшког зенишва* (54–71). У оквиру овог поглавља ауторка наводи који су то еквиваленти адвербалног беспредлошког генитива у јабланичком говору (општи падежни облик/акузатив, општи падежни облик у функцији генитива, генитивна аналитичка конструкција ОД+ОП, акузативна аналитичка конструкција ЗА+ОП и номинатив) и истиче да „улогу беспредлошког генитива у говору јабланичког краја преузима најчешће облик номинатива у функцији логичког субјекта, као и општи падежни облик у функцији генитива. Употреба именске допуне у номинативном облику проистиче из њене синтаксичке позиције субјекта. Уколико је именска допуна у функцији правог објекта, употребљава се ОП, односно акузатив“ (71); и на крају 4. *Еквиваленци њеморалног беспрелозшког зенишва* (71–77). Сваки од ових одељака билује бројним примерима, као потврдама ауторкиних запажања и завршава се малим закључком.

Као посебна целина издваја се и поглавље *Еквиваленци зенишвних прелозшко-падежних синџама* (78–165) у оквиру којег се налазе следећа семантички издвојена потпоглавља: *Прелозшко-падежне синџама простиорне и месне семантике* (78–124), *Прелозшко-падежне синџама њеморалног значења* (125–134), *Прелозшко-падежне синџама узрочног значења* (134–158), *Прелозшко-падежне синџама за изузимање* (158–164) и *Прелозшко-падежне синџама за одређивање замене* (164–165). У овом делу се одступило од традиционалног приступа (који подразумева да се различита значења генитивних прелозшко-падежних конструкција обрађују по формалном принципу, односно по прелозима), већ је пажња била усмерена на семантички аспект, конкретно на генитивна значења.

Кроз одељке *О исказивању зенишвних значења у зовору јабланичког краја* (166–179), *О ширини ујошребе неких прелоза у реализацији зенишвних значења и сужавању зенишвног семантичког поља падежном синонимијом* (179–181), *Инвеншар зенишвних прелоза у зовору јабланичког краја и њихов однос према зенишвним прелозима у стандардном српском језику* (181–182) и *Исказивање зенишвних значења у јабланичком зовору и његов однос према осталим призренско-шмочким зоворима* (183–184), ауторка износи своја *Закључна разматрања* (166–184).

Текстови (185–207) су последња целина ове монографије. Представљају снимљене разговоре са информаторима на терену јабланичког говора. Веома су значајни, посебно за оваква синтаксичка истраживања, јер пружају шири увид у падежни систем испитиваног говора.

Резултати истраживања упоређени са стањем у осталим призренско-шмочким зоворима, како наводи ауторка, „откривају позамашни део синтаксичких прилика не само у испитиваном говору, већ и у осталим зоворима призренско-шмочке дијалекатске зоне који досад углавном нису посебно разматрани у нашим традиционалним дијалектолошким монографијама“ (13). Зато се, с правом може рећи да монографија *Исказивање зенишвних значења у зовору јабланичког краја (у свешћу призренско-шмочких зовора као целине)* Радмиле Жугић заузима значајно место на списку библиографских јединица из дијалекатске синтаксе, с обзиром на познати недостатак монографских радова из ове области.